

Не залишається поза межами психолого-криміналістичного аналізу і соціальна динаміка мотивації, оскільки еволюція особи злочинця є водночас і еволюцією його мотивації, при цьому в ході соціально-економічних змін змінюється і зміст мотивів. Зміни в соціальній мотивації зумовлюються політичними та економічними факторами, які впливають на виникнення та швидке розповсюдження нових категорій злочинів в Україні, таких як тероризм, кіберзлочинність, наркобізнес, відмивання грошових коштів, торгівля зброєю, екологічні злочини та ін.. Все це потребує покращення системи розслідування злочинів, розробку нових методів їх встановлення, нових можливостей дослідження інформації. Дослідження мотивації конкретного злочину допомагає визначенню ступеню суспільної небезпеки вчиненого діяння, індивідуалізує кримінально-правову оцінку, а також визначає шляхи попередження злочинних діянь.

Список використаної літератури:

1. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник для студ. психол. і педагог. спеціальностей / М.Й. Варій. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – С. 968.
2. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы / Е.П. Ильин. – СПб.: Питер, 2000. – С. 512.
3. Криминальная мотивация / под ред. В.Н. Кудрявцева. – М.: Наука, 1986. – С. 304.
4. Кримінальне право України: заг. частина: підручник / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, М.В. Володько та ін.; відп. ред. Я.Ю. Кондратьєв; наук. ред. В.А. Клименко та М.І. Мельник. – К.: Правові джерела, 2002. – С. 432.
5. Петелин Б.Я. Психология правонарушения / Б.Я. Петелин. – М.: Политиздат, 1974. – С. 228.

Ключові слова: мотив, мотивація, мотиваційний процес, злочинець, встановлення злочинця, психологія злочинця, етапи мотиваційного процесу.

Ключевые слова: мотив, мотивация, мотивационный процесс, преступник, установления преступника, психология преступника, этапы мотивационного процесса.

Key words: motive, motivation, motivational process, offender, establishment of offender, psychology of offender, stages of motivational process.

ЄФТЕНІЙ В'ЯЧЕСЛАВ ВАЛЕРІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики*

СТАДІЇ ФОРМУВАННЯ ОПЕРАТИВНИХ ПОЗИЦІЙ НА ТЕРИТОРІЇ ОПЕРАТИВНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ НІП УКРАЇНИ

Аналіз практики роботи оперативних підрозділів свідчить, що ефективність протидії злочинності значним чином залежить від граничної стійкості сформованих оперативних позицій за відповідними напряма-

ми та лініями роботи, які здатні забезпечувати оперативний підрозділ необхідною інформацією для вирішення тактичних та стратегічних завдань боротьби зі злочинністю. Принагідно зазначити, що наразі значна кількість раніше сформованих оперативних позицій відповідними підрозділами по боротьбі з організованою злочинністю була втрачена унаслідок їх ліквідації, і лише окремі досвідчені працівники змогли зберегти відповідні джерела оперативної інформації у кримінальному середовищі.

Перш за все, необхідно відзначити, що формування оперативних позицій підрозділами стратегічних розслідувань зумовлюється прямою функціональною спрямованістю – протидія організованій злочинності, організованим злочинним угрупованням у сфері економіки та корупційній злочинності в органах державної влади та місцевого самоврядування.

Так, початковим етапом організації формування оперативних позицій є оцінка реального стану оперативної обстановки на території обслуговування та визначення рівня її складності. При цьому, можна зауважити, що оцінка оперативної обстановки відбувається за відповідним типовим алгоритмом, який може коригуватись у залежності від конкретної оперативно-тактичної ситуації, зокрема:

- аналіз структури та динаміки злочинності на території оперативного обслуговування за останніх п'ять років із акцентуванням уваги на показниках: а) вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів корисливої та корисливо-насиленої спрямованості; б) злочинах вчинених організованими злочинними угрупованнями; в) питомих вазі нерозкритих тяжких та особливо тяжких злочинів; г) виявлення чинників, які впливали на формування вказаних показників у різні часові проміжки;

- систематизація інформації щодо активних злочинних угруповань, які функціонують на території оперативного обслуговування із обов'язковим проведенням кримінального аналізу щодо: форми організації угруповання, рівня його стійкості, структурної побудови, системи розподілу ролей у середині угруповання; даних щодо лідера такого угруповання; базових форм злочинної діяльності; рівня озброєності; наявності транспортних засобів; наявних корупційних зв'язків із представниками органів державної влади та місцевого самоврядування, у тому числі й у системі правоохоронних органів;

- систематизація інформації щодо інфраструктурних елементів діяльності організованих злочинних угруповань на території оперативного обслуговування, зокрема: а) легально функціонуючих суб'єктів господарської діяльності, які безпосередньо контролюються угрупованням та забезпечують легальне прикриття кримінальної активності; б) закладів охорони здоров'я чи окремих працівників сфери медичного обслуговування, які надають допомогу членам чи учасникам ОЗУ та, у порушення вимог спільних наказів МВС та МОЗ не інформують органи Національної поліції про факти звернення за медичною допомогою у разі насильницьких дій; в) місць зустрічей членів організованих злочинних угруповань, а також системи їх зв'язків, які здатні надати

допомогу у випадку переховування злочинців від органів досудового розслідування після оголошення їх у розшук;

- систематизація інформації щодо осіб, які є суб'єктами кримінального впливу та суб'єктами підвищеного кримінального впливу, зокрема “ворів у законі”, які постійно проживають на території оперативного обслуговування із акцентуванням уваги на: а) належності конкретної особи до відповідного кримінального клану (слов'янського, руставського, сухумського тощо) чи тих, які займають нейтральну позицію; б) рівня кримінальної активності (безпосередня участь у вчиненні злочинів, координація злочинної діяльності, контроль за відповідними сферами економіки та кримінальних ринків регіону тощо);

- систематизація даних щодо лідерів злочинного середовища, які не проживають на території оперативного обслуговування, але впливають на криміногенні процеси у регіоні;

- опрацювання даних щодо функціонуючих на території оперативного обслуговування установ виконання кримінальних покарань із встановленням: а) реального стану контролю за оперативною обстановкою у колоніях з боку адміністрації; б) осіб, які визначені “смотрящими” за відповідними кримінально виконавчими установами, їх статус у структурі кримінального середовища та інтенсивність зв'язків із “ворами в законі”, які знаходяться на волі; в) вплив осіб, які відбувають кримінальне покарання на криміногенну ситуацію на території оперативного обслуговування, зокрема координація діяльності окремих злочинних угруповань;

- опрацювання даних щодо етнічних діаспор, які проживають на території оперативного обслуговування з метою своєчасного виявлення передумов формування етнічних злочинних угруповань;

- визначення стратегічно важливих об'єктів економіки та критичної інфраструктури, які потребують посиленого режиму оперативного обслуговування;

- виокремлення органів державної влади, діяльність яких характеризується високим рівнем корупційних ризиків.

Не менш важливою складовою оцінки оперативної обстановки як відповідної передумови формування оперативних позицій є аналіз структурно-якісних характеристик відповідного оперативного підрозділу стратегічних розслідувань, зокрема:

- реальна штатна чисельність оперативних працівників у порівнянні із штатним розписом затверджених посад;

- довід роботи оперативних працівників за лінією протидії організованій злочинності, у тому числі й достатній рівень навиків щодо створення оперативних позицій у кримінальному середовищі;

- реальний стан оперативного перекриття території оперативного обслуговування та дієвість сформованих оперативних позицій щодо надання оперативної інформації.

Підсумовуючи викладене, необхідно відзначити що першочерговою умовою формування відповідних оперативних позицій оперативними підрозділами стратегічних розслідувань є реальна та об'єктивна оцінка

оперативної обстановки за вказаними вище параметрами, які можуть бути доповненими у відповідності із специфікою регіону та структурою злочинності.

Ключові слова: оперативно-розшукова діяльність, підрозділи стратегічних розслідувань, оперативні позиції, оперативна обстановка.

Ключевые слова: оперативно-розыскная деятельность, подразделения стратегических расследований, оперативные позиции, оперативная обстановка.

Key words: search operations, strategic investigations units, operational positions, operational situation.

МОТЛІЧ ЮРІЙ ОЛЕГОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАЇЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Аналіз визначених законодавцем у ст. 91 КПК України [1] обставин дозволяє прийти до висновку, що перед слідчим та іншими учасниками провадження стоїть досить складне та надзвичайно відповідальне завдання, яке вимагає усестороннього дослідження події злочину в цілому та окремих її елементів зокрема. Цей факт призводить до того, що у своїй діяльності слідчий мусить оперувати значним масивом не лише професійних і кримінальних та кримінальних процесуальних знань, але й масою інших, які досить часто виходять за межі його компетенції. Такі знання чи навички можуть стосуватися різних галузей науки і техніки, мистецтв чи ремесл тощо. При цьому, навіть якщо слідчий оволодіває певними специфічними знаннями, що не притаманні йому відповідно до виконуваних ним функцій та обов'язків, не можна з упевненістю стверджувати, що таких знань буде достатньо для вирішення конкретних завдань у процесі розслідування окремого взятого кримінального провадження.

Надзвичайно актуальним зазначене є для ситуацій, що стосуються розслідування корупційних злочинів, що вчиняються в органах місцевого самоврядування. Специфіка вчинення даних злочинів, а також їх викриття та розслідування вимагає застосування ряду спеціальних знань, що дозволять повно та об'єктивно оцінити наявні докази та належним чином використати їх під час розслідування та подальшого судового розгляду кримінального провадження.

О.Р. Росинська розглядає спеціальні знання як систему теоретичних знань і практичних навичок у галузі конкретної науки, техніки, мистецтва або ремесла, набутих спеціальною підготовкою або професійним досвідом і необхідних для вирішення питань, що виникають в